SWAHILI

Public education
Discover a world of opportunities

Shule ya Mwanzo

HABARI SHULE YA MWANZO!

Department of
Education

Nini cha kutarajia wakati mtoto wako anapoanza Shule ya Mwanzo.

CC BY

NINI KIMO NDANI

Safari ya shule ya mtoto wako 4

Uzoefu wa mapema na maendeleo ya ubongo 5

Shule ya Mwanzo Kuanza safari ya kulazimika kwenda shule 6

Watoto wangu watajifunza nini? 8

Kwenda shule kila siku ina manufaa makubwa 11

Unaweza kufanya nini nyumbani 12

Mawazo zaidi kwa ajili yako na mtoto wako 13

KICHWA CHA HABARI: Habari Shule ya Mwanzo! Nini cha kutarajia wakati mtoto wako anaanza Shule ya Mwanzo

SCIS NO: 1710398
ISBN: 978-0-7307-4564-8

© Department of Education Western Australia 2015

Chapisho hili linaruhusiwa kunukuliwa LOte au sehemu na katika mfumo wowote katika taasisi ya elimu kwa madhumuni ya elimu isiyo ya kibiashara.

Nyenzo hii inapatikana kwa kuomba katika miundo sahihi mbadala.

Wizara ya Elimu
151 Royal Street
East Perth WA 6004
T: 9264 5803
W: education.wa.edu.au

CC BY © Department of Education, Western Australia 2015

Kijitabu hiki ni kwa ajili yenu wakati mtoto wako anapoanza Shule ya Mwanzo

Kinakuelezea kitu halisi kinachotokea katika siku za kawaida katika Shule ya Mwanzo na inajumuisha mawazo ya kukusaidia mtoto wako kuzoea katika shule.

Kama mwalimu wa kwanza wa mtoto wako, wajibu wako ni muhimu. Miaka ya mwanzo ya shule hujenga juu ya uzoefu wa mtoto wako ambao anao nyumbani na unaweka msingi kwa ajili ya mafunzo yao yote ya baadaye.

Kuna mambo mengi unaweza kufanya ili kusaidia mtoto wako anapojifunza.

Kijitabu hiki kinakupa mawazo ya kile unachoweza kufanya ukiwa nyumbani ili kuongeza vitu vya kufurahisha vya mtoto wako anavyojifunza kila siku kwenye Shule ya Mwanzo.

Kugundua vijitabu vyetu mbalimbali vya kwenye mtandao na Vifurushi vya habari za kujazwa na mawazo ya kujifurahisha na shughuli unazoweza kufanya nyumbani na mtoto wako.
W: education.wa.edu.au

© Department of Education, Western Australia 2015

SAFARI MTOTO WAKO SHULENI

Watoto hujifunza mambo mengi muhimu kabla ya kuanza shule.

Wanajifunza kutoka kwenu nyumbani, kutoka kwa marafiki na familia, katika viwanja vya michezo ya ndani, katika vituo vya watoto na wazazi, na wakiwa katika kituo cha kulelea watoto kama wanahudhuria shule ya Chekechea. Wanaleta ujuzi huu wote pamoja nao shuleni wakati wanaanza Shule ya Mwanzo.

Watoto hujifunza vizuri wakati wanasaidiwa na familia zao. Unavyoshiriki zaidi katika kujifunza kwa mtoto wako na unavoongea na mwalimu, inasaidia zaidi jinsi unaweza kumsaidia mtoto wako. Ushirikiano wa nguvu na shule na mawasiliano ya mara kwa mara na mwalimu hufanya uhakika wa mtoto wako kupata mwanzo mzuri wa shule.

Katika Shule ya Mwanzo, mtoto wako anaendelea kujenga juu ya ujuzi muhimu ambo wameutengeneza na wewe nyumbani. Stadi hizi ni pamoja na mtoto wako kuwa na uwezo wa kuzungumzia mambo ambayo wanayapendelea; kuchora picha; kujifanya kuandika; kutambua rangi, nambari, ukubwa na maumbo; na kushirikiana na wengine.

Shauku yako husaidia mtoto wako kukaa katika shule na kujivunia mambo wanayojifunza kila siku.

© Department of Education, Western Australia 2015

UZOEFU WA MAPEMA NA MAENDELEO YA UBONGO

Bongo za watoto ni 'hufanya kazi kwa kuendelea!'

Katika miaka michache ya kwanza ya maisha, ubongo wa mtoto wako hukua kwa kasi. Wakati wanafikia umri wa miaka mitatu, asilimia 90 ya ubongo wao inakuwa imekua - hivyo uzoefu katika miaka ya mapema ni muhimu sana.

Upendo na mahusiano kujaliana pamoja nawe, familia yako, marafiki, wafanyakazi wa shule na watu wengine katika jamii ya shule humsaidia mtoto wako kuendeleza kijamii, kihisia na kiakili.

Kucheza ni muhimu hasa katika kujifunza utotoni. Kucheza huwapa watoto fursa ya kuendeleza mawazo, ujuzi wa mazoezi, kuwasiliana na wengine, kuchukua changamoto na kutatua matatizo katika furaha na njia kufurahisha.

Kuimba, kucheza michezo, kujenga, kucheza kunakoongeza imani, kuzungumza, kupanda, kucheza, kusoma, kuandika na kuchora zote husaidia ubongo wa mtoto wako kuendeleza namna ya kufikiri na kujifunza.

© Department of Education, Western Australia 2015

SHULE YA MWANZO: KUANZA SHULE YA LAZIMA

Baada ya mwaka wa kusoma nusu kwenye chekechea, mtoto wako anaendelea na kusoma mda wote kwenye Shule ya Awali.

Huu ni mwaka wa kwanza wa lazima wa kwenda shule katika Australia Magharibi.

Darasa la Shule ya Mwanzo huwa ni sawa na darasa la Shule ya Chekechea kwa kuwa na ubunifu wa watoto juu ya kuonyesha, kama vile mabango mazuri na chati zinazozunguka chumba.

Watoto huvaa sare za shule katika Shule ya Mwanzo. Wasiliana na shule yako kwa habari zaidi juu ya sare ya shule na mahali pa kuinunua.

Shule nyingi hufanya vikao vya kutoa habari kwa mzazi kabla ya kuanza kwa mwaka wa shule au wakati wa wiki za mwanzo za muhula. Hii inakupa fursa ya kukutana na mwalimu na familia zingine, na kujua kitu gani kimepangwa kwa mwaka huo. Kama huwezi kuhudhuria, wasiliana na shule au kuzungumza na mwalimu ili kupanga wakati mwingine kukutana naye.

Mwalimu wa mtoto wako mara nyingi wanatuma nyumbani habari za maandishi ambazo ni muhimu kuchukua muda wa kusoma jumbe hizo.

Ushiriki wako katika shule itamsaidia mtoto wako kuzoea haraka na kusaidia kuelewa jinsi gani unaweza kuwasaidia vizuri.

CC BY © Department of Education, Western Australia 2015

Inatokea nini wakati wa siku ?

Mwalimu wa mtoto wako anakutia moyo kutembelea darasa mwanzoni mwa kila siku.

Kila iwezekanapo, jaribu kutumia muda huu muhimu kwa mtoto wako. Hii ni wakati wa kujua ni kitu gani mtoto wako anafanya katika shule na unaweza kufanya nini nyumbani ili kumusaidia.

Hakikisha unapakia vitafunio na chakula cha mchana cha afya kwa ajiri ya mtoto wako kila siku.

Mwalimu wa mtoto wako hupanga shughuli kwa uwiano kama sehemu ya mafunzo yao. Kila siku inahusisha baadhi ya shughuli za kimwili hivyo hakikisha mtoto wako anavaa mavazi ya kufaa.

Kunaweza kukawa na siku ambazo mtoto wako anaweza kuchukua vitabu kutoka katika nje maktaba. Fanya kumbuka ya siku hizi na kuziweka kwenye kalenda nyumbani ili mtoto wako awe tayari na kuweza kuweka kando baadhi ya muda wa kusoma pamoja naye.

Mwisho wa siku ya Shule ya Mwanzo, unahitaji kuchukua mtoto wako kutokana darasani. Kama mtu mwingine anachukua mtoto wako baada ya shule - kama vile bibi au babu au mlezi - tafadhali mwambie mwalimu wa mtoto wako ajue.

Uwe mwelevu kama jua! Hakikisha mtoto wako ana kofia na anavaa miwani ya jua kila siku.

© Department of Education, Western Australia 2015

MTOTO WANGU ATAJIFUNZA NINI?

Shule ya Mwanzo husaidia kumpa mtoto wako ujuzi mbalimbali ili kuwasaidia kuelewa dunia. Mtoto wako anajifunza zaidi kuhusu kusoma na kuhesabu, na zaidi wanaendelea ujuzi wao binafsi na jamii, muhimu na wenye fikra za ubunifu, na ustawi wa kimwili. Mtoto wako anaendeleza ujuzi katika teknolojia, sanaa, sayansi, sanaa na sayansi ya jamii, na lugha. Mwalimu wa mtoto wako huzingatia uzoefu wa watoto na asili yao ili kuhakikisha mipango ya kujifunza inalenga kukidhi mahitaji yao binafsi.

MAENEO YA KUJIFUNZA KIINGEREZA

Kusikiliza na kuzungumza

Mtoto wako hushiriki katika darasani, kwenye kundi na majadiliano ya watoto wawili wawili. Wanasikiliza wengine, pamoja na kurudia matukio na uzoefu na wanafunzi wenzao na watu wazima wanaowajua. Hutambua na kutumia mashairi pia, mwelekeo na sauti za herufi kwa maneno.

Kusoma:

Kupitia vitabu vya hadithi na filamu, mtoto wako anajifunza kwamba hadithi zinahusu mawazo na hisia, na kwamba wana wahusika na matukio. Mwalimu anaweza kuuliza mtoto wako kuzungumza kuhusu nini kinatokea katika hadithi na namna gani wahusika walivyo. Sikiliza kwa sauti ya wimbo, mwelekeo wa herufi na sauti katika maneno ni muhimu kwa masomo ya mwanzo ili shughuli za darasani zizingatie hili. Mtoto wako pia hufundishwa kwa kutambua wa alfabeti ya Kiingereza na kuungana nazo kwa sauti ya kawaida wanaoyowakilisha. Mtoto wako anasoma aina ya mandiko ya muda mfupi, maandiko kutabirika kwa maneno na picha za kuunga mkono.

© Department of Education, Western Australia 2015

Kuandika

Mtoto wako Anaendelea kuzoea herufi za alfabeti, kujifunza tofauti kati ya herufi kubwa na ndogo na kuanza kuandika kwa kutumia herufi pamoja. Katika uandishi wao, wanatumia maneno yanayojulikana na misemo inayojulikana na kuanza kutumia herufi kubwa na vituo kamili. Majaribio katika maneno mapya huonyesha kuendeleza maarifa sauti za herufi. Mtoto wako huanza kutumia mzunguko wa maneno yanayorudiwa ya juu, kwa mfano: *the*, *is* and *was*.

SEHEMU ZA KUJIFUNZA KWENYE HISABATI

HISABATI

Mtoto wako huanza kuunganisha majina idadi, tarakimu na kiasi, ikiwa ni pamoja na sifuri, moja hadi 10, kisha hadi 20 na zaidi. Mda mwingine mtoto wako anaweza kufikiri sifuri ina maana "mlipuko wa mbali". Unaweza kutakiwa kuelezea kuwa ina maana kuwa *hakuna* au *hapana*.

Mtoto wako anajifunza kuwakilisha na kutatua maswali ya hisabati yanayojumuisha kuongeza, kuondoa, kuunganisha na kugawana idadi ndogo ya vitu. Kwa mfano, wanaweza kutumia wanyama wa midoli shamba kuonyesha ng'ombe tatu ni kuweka katika fungio na ng'ombe wanne wengine na kisha kuwa na uwezo utafuta kujuai kuna wangapi wote kwa pamoja.

Mtoto wako anajifunza kuunda, kutoa nakala na kuendelea ruwaza kwa kutumia vitu. Ruwaza hizi zinaweza kuwa na misingi ya rangi, maumbo na ukubwa.

© Department of Education, Western Australia 2015

Lugha ya hisabati

Mtoto wako anajifunza hesabu, kusema idadi katika mlolongomzuri njia zote kwa kwenda mbele na nyuma na kuanza kutumia lugha husika ya hisabati, kwa mfano: *Kiasi gani? Kiasi gani?* na *Kwa mda gani?* Wao hutumia idadi ndogo ya 'kupata kitu cha kutosha' kwa ajili ya michezo na shughuli zao.

Wakati wa michezo na shughuli zake, mtoto wako huanza kulinganisha ukubwa wa mambo kwa kutumia lugha kama vile: *ndefu*, *fupi*, *ndefu*, *nyepesi*, *nyepesi*, *nene* na *nyembamba*. Wao utumia lugha ya kila siku ya muda na kuunganisha siku za wiki na matukio wanayoyajua. Kwa mfano, wanaweza kutambua kuwa wao huenda shule ya maktaba kila Jumatano.

Mtoto wako huanza kujifunza maumbile na vitu vya maneno, kwa mfano: *mpira*, *duara*, *mzunguko*, *mkato*, *pembetatu* n*akone,* ikiwa ni pamoja na kuweka maneno kwa mfano: *karibu*, *mbali*, *katikati*, *chini*, *nyuma* n*ambele*.

Mtihani wakati wa kuanza shule

Wakati wa muhura wa 1, watoto wote wa Shule ya Mwanzo hufanya mtihanii wa kusoma na kuhesabu. Hakuna kufaulu au kufeli Walimu hukusanya taarifa juu ya ujuzi wa watoto katika lugha, kusoma, kuandika, kuhesabu na namba. Hii inawasaidia kupanga masomo na kujifunza kwa kila mtoto, kupanua watoto ambao hufanya vizuri na kusaidia wale ambao wanawezakuwa wanahitaji msaada zaidi.

© Department of Education, Western Australia 2015

Weka upendo katika kitu mtoto wako anachokipendelea kufanya shuleni, kusaidia katika darasa pamoja na kuwa sehemu ya jamii shuleni huonyesha mtoto wako ni jinsi gani unathamini shule.

KWENDA SHULE KILA SIKU INA MANUFAA MAKUBWA.

Shuleni, mwalimu wa mtoto wako anapanga mipango na shughuli zinazojenga juu ya ujuzi wa awali wa kujifunza.

Kuendeleza tabia ya kwenda shuleni mara kwa mara kuanzia Chekechea ni muhimu ili kwamba mtoto wako asikose mawazo muhimu na ujuzi unaotakiwa kujifunza baadaye.

Unaweza kusaidia kwa:

- kuzungumza vizuri kuhusu shule hiyo ili mtoto wako afurahie kwenda shule kila siku
- kuonyesha nia katika kile mtoto wako anachokifanya shuleni na kuzungumza na mwalimu juu ya nini unaweza kufanya nyumbani
- kupanga tarehe za michezo ya kumsaidia mtoto wako kuwa na marafiki
- kufundisha mtoto wako jinsi ya kushiriki na kuchukua zamu
- kuwasili katika shule na kuchukua mtoto wako kutokana shule kwa mda unaotakiwa
- kuhakikisha mtoto wako anapata chakula bora kila siku na usingizi wa kutosha kila usiku
- kuhudhuria miadi na madaktari, madaktari wa meno na wataalamu baada ya shule au wakati wa likizo za shule
- kuchukua likizo ya familia wakati wa likizo za shule na si wakati wa muhula wa shule.

Kama mtoto wako ni mgonjwa na hawezi kwenda shule, piga simu au ujumbe shuleni ili kujulisha mwalimu. Kama mtoto wako atakosa siku, zungumza na mwalimu ili kujua jinsi gani unaweza kusaidia mtoto wako kuilipia. Kama wewe unapata ugumu wa kuchukua mtoto wako shuleni, ongea na mwalimu.

© Department of Education, Western Australia 2015

UNACHOWEZA KUKIFANYA NYUMBANI

- Unaweza kupendelea kutembelea maktaba ya mtaa wako na kuazima vitabu juu ya mada anayoipendelea mtoto wako.
- Himiza mtoto wako kuchora, kuandika na kusimulia hadithi.
- Himiza mtoto wako kutumia jaribio na kosa kujifunza na kumaliza kazi. Kuwa na subira na uwaache wajaribu.
- Tenga wakati wa kusoma na mtoto wako kila siku. Hii haisaidii tu kukuza tabia nzuri ya kusoma, pia ni njia kuu ya kutumia muda pamoja kama familia. Soma kitabu cha mtoto wako anachokipendelea tena na tena. Kuwatia moyo kujiunga. Watake kusema hadithi kwa kutumia picha kwa papo au waache kujifanya wanasoma na kujifanyia hadithi. Jadiliano juu ya mwisho wa hadithi na kuhimiza mtoto wako kutoa maoni yao. Je, walifurahia mwisho? Jinsi gani nyingine ambayo hadithi ingeweza kumalizika?
- Kuwatia moyo kuandika na kukwambia sababu ya kuandika na kwa nini. Kwa mfano: *Mimi ninandika barua kwa Mababu ili kusema asante kwa kadi ya siku ya kuzaliwa kadi kwangu*.
- Fanya mazoezi kwa kutumia idadi na kuhesabu na mtoto wako wakati akifanya shughuli za kila siku. Kwa mfano: *Tuna wageni wawili wanakuja kwa chakula cha jioni. Kuna watu wanne katika familia zetu hivyo ni tutahitaji sahani ngapi?*
- Himiza mtoto wako kutumia ujuzi wake mpya wa hisabati ili kusema vitu viko vingapi wakati hakuna haja ya kuhesabu, kwa mfano unaweza tu 'kuona' mambo matatu, au hata kuona mambo sita kama mambo matatu na mambo matatu
- Chunguza vipimo kwa kuzungumza na mtoto wako wakati wewe unapika, ununuzi au wakati wa kuoga kuhusu jinsi mambo mbalimbali yanaweza kuwa: *ndefu* au *fupi*, *embamba auembaba*, na*nyepesi* au *nzito*.
- Msaidie mtoto wako kumwaga maji au mchanga kutoka kwenye chombo kimoja hadi kingine ili kuamua kipi kinashikilia zaidi, au kuchunguza kama nguo ya meza ni kubwa ya kutosha ili kufunika meza yote.
- Kuhimiza mtoto wako kuchunguza mambo katika asili na kuuliza maswali.
- Kusanya vitu na uvigawe kulingana na makundi na majadiliano juu ya maumbo, ukubwa, mwelekeo na nini wao wanaona.
- Chunguza historia ya familia ya mtoto wako kwa kutumia picha, vitu na kwa kuwaambia hadithi. Jadiliano kuhusu jamaa zako, walikozaliwa pamoja na jinsi maisha yalikuwa tofauti walipokuwa na umri wa mtoto wako.

© Department of Education, Western Australia 2015

Wakati wa kujiandikisha shuleni, hakikisha unataja kama mtoto wako ana matatizo yoyote au hali ya matibabu. Ikiwa mtoto wako ana mahitaji fulani, zungumza na shule na kuona ili kuona mipango ipi iliyonayo kwa ajili hiyo. Pia ni inasaidia mwalimu kujua kama mtoto wako anaonana na mtaalamu.

MAWAZO ZAIDI KWA AJILI YAKO NA MTOTO WAKO

Zungumza na mtoto wako

Katika shule, mtoto wako hujifunza kuhusu umuhimu wa mawasiliano. Unaweza kusaidia kwa kuzungumza na mtoto wako kuhusu mambo wanavyofanya shuleni. Wauliuze waelezee au kuelezea mambo yaliyotokea wakati wa mchana. Uliza maswali ili kuweza kupata habari zaidi kama wanaweza kufikiria chochote. Uliza maswali yaliyo 'wazi' ili mtoto wako ajibu kwa undani zaidi kuliko kukujibu 'ndiyo' au 'hapana'. Kwa mfano: *Ni kitu gani unachokipendelea ulichokifanya kwenye Chekechea leo?* badala ya *Je ulifurahia leo kwenye Chekechea?* Hakikisha uzungumze kuhusu siku yako pia!

Zungumza na mwalimu

Kuwa na mawasiliano ya mara kwa mara na mwalimu wa mtoto wako. Shule yako ina njia mbalimbali kwa ajili ya kufanya hivi. Kama unataka kuzungumza na mwalimu wa mtoto wako bila usumbufu, ni bora kufanya miadi.

Kuchangia darasani

Mwalimu wa mtoto wako anaweza kuomba msaada na kuwasikiliza watoto kusoma, kuwasaidia watoto kwenye uandishi wao na michoro, ikiwa ni pamoja na kusaidia katika shughuli za michezo, matembezi na matukio maalum. Unaweza pia kupenda kujihusisha chama cha wazazi chaa shule hiyo (P&C) au kujitolea katika duka la shule.

Mara nyingi Walimu huhitaji vitu kwa ajili ya sanaa, hila, hisabati na sayansi kama vile vifungo, vyuma vichakavu, magamba ya bahari, vyombo vya plastiki na chupa - orodha inaendelea bila mwisho! Zungumza na mwalimu kuhusu vitu wanavyohitaji.

Kusoma pamoja

Watoto wanapenda kusomewa. Muda unaotumia kusoma pamoja kumsaidia mtoto wako kuendeleza upendo wa vitabu na maneno. Unapoanza mapema, ni bora zaidi - mtoto wako atakuwa tayari zaidi kwa ajili ya shule kama ikiwa anmazoea ya lugha na njia zingine nyingi zinazotumika.

Maktaba ya mtaa wako ni hazina ya vitabu na vifaa vya kusoma - ruhusu mtoto wako kubaini vile anavyopendelea.

© Department of Education, Western Australia 2015

ISBN 978-0-7307-4564-8

W: education.wa.edu.au

© Department of Education, Western Australia 2015